

KONFRONTACJA BIEGŁYCH W POSTĘPOWANIU PRZYGOTOWAWCZYM

Korzystanie z wiedzy specjalnej – z zakresu szczegółowych dyscyplin w sferze nauki, sztuki, techniki, czy też związanej z praktycznymi umiejętnościami nabytymi w trakcie wykonywania pracy zawodowej, należy do podstawowych elementów postępowania. Zwłaszcza w postępowaniu dowodowym, w sprawach złożonych pod względem faktycznym i dowodowym, postęp wiedzy oraz rozwój nauki w różnych dziedzinach jest niewątpliwie szybki, bardziej specjalistyczny i obejmuje coraz to nowe sfery życia społecznego, jednostki, jej psychiki i osobowości oraz coraz to nowe sfery ogólnie pojętej techniki.¹ Sytuacja ta powoduje coraz częstszą konieczność korzystania przez organy wymiaru sprawiedliwości i ścigania z pomocy osób posiadających specjalistyczną wiedzę czy umiejętności - biegłych.

Współpraca organu procesowego z biegłym może zostać podjęta jeszcze przed wydaniem postanowienia o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia - w ramach dochodzenia w niezbędnym zakresie (art. 308§1 k.p.k.). Zakres oraz różnorodność form możliwej współpracy obu podmiotów wzrasta w postępowaniu przygotowawczym, w którym biegli mogą, oprócz rudymen tarnej funkcji składania opinii - uczestniczyć w takich czynnościach jak np. przesłuchania świadków i podejrzanych, oględziny, przeszukanie, eksperyment procesowy, wizja lokalna, okazanie czy konfrontacja. Jako przykłady wykorzystania specjalistycznej wiedzy biegłego, w ramach czynności przeprowadzanych z jego udziałem, można wskazać, np.:

- współprzygotowanie z organem czynności;
- organizowanie ich od strony techniczno-sprzętowej;
- precyzowanie celu, przebiegu i treści działań wykonywanych z ich udziałem;
- dokonywanie fachowej oceny wyników takich działań.²

¹ Wyrok SN z 17 października 1979 r., I KR 140/79, OSNPG 1980, nr 6, poz. 86.

² T. Tomaszewski, *Dowód z opinii biegłego w procesie karnym*, Wydawnictwo Instytutu Ekspertyz Sądowych, Kraków 2000, s. 98.

W literaturze podkreśla się, iż zadania biegłego w postępowaniu przygotowawczym należy traktować szeroko. W konsekwencji może on wystąpić w procesie karnym w roli eksperta oraz konsultanta.³

Realizacja pierwszej z powyższych ról stanowi konsekwencję realizowanych czynności badawczych, podjętych w związku z toczącym się postępowaniem. Ich celem jest wyjaśnienie okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, których stwierdzenie wymaga wiadomości specjalnych. Przebieg przeprowadzonych przez biegłego badań, ich wyniki oraz końcowe konkluzje znajdują odzwierciedlenie w sformułowanej na tej podstawie opinii.

Działalność biegłego nie zawsze musi zakończyć się wydaniem opinii. Tak będzie wówczas, gdy uczestniczy on w przeprowadzaniu dowodów, bez konieczności wydania opinii. Organ procesowy, korzystając z pomocy biegłego - konsultanta, dąży do wykorzystania jego specjalistycznej wiedzy w zakresie np. sposobu realizacji czynności dowodowych realizowanych w postępowaniu przygotowawczym, a w konsekwencji także w interpretacji wyników uzyskanych w drodze powyższych czynności.⁴

Biegły uczestniczący w czynnościach procesowych rzadko tylko udziela pomocy fachowej bez artykułowania przy tym swoich spostrzeżeń, bądź przedstawiania poglądów. Takie spostrzeżenia lub uwagi można wprowadzić do protokołu czynności dokonywanej z udziałem biegłego. Ustawa karno-procesowa wprowadza dodatkowo zezwolenie na dokonywanie w toku oględzin lub eksperymentu procesowego przesłuchań (art. 212 k.p.k.). Zatem takiego biegłego można przesłuchać jeszcze w toku przeprowadzenia wymienionych czynności, otrzymując „na gorąco” namiastkę opinii.⁵

W sytuacji, gdy biegły zostaje dopuszczony do udziału w sprawie w celu wydania opinii organ procesowy nie ma obowiązku, by uznawać bezkrytycznie każdy efekt jego pracy. Będąca bowiem środkiem dowodowym opinia, by mogła się minąć, musi odpowiadać przecież pewnym wymogom w odniesieniu do treści i formy, a w rezultacie podlega ocenie tak jak każdy inny środek dowodowy. Mimo bowiem, że ze względu na element wiadomości specjalnych, dowód z opinii biegłego jest niewątpliwie dowodem o charakterze szczególnym, nie oznacza to jednak istnienia jakichkolwiek swoistych reguł jego oceny. Powinna ona odbywać się według kryteriów związanych z zasadą swobodnej oceny dowodów. W szczególności zaś dowód z opinii biegłego podlega kontroli i ocenie organu procesowego zarówno od strony formalnej oraz logicznej poprawności wniosku biegłego, jak i pod kątem merytorycznej trafności zawartych w niej ustaleń i ocen. Nie można bowiem odmówić organowi procesowemu prawa do oceny opinii z punktu widzenia wiedzy specjalistycznej.

Co więcej, o czym mowa w art. 201 k.p.k., w przypadku dostrzeżenia jednej z wad opinii, o których stanowi przepis tego artykułu: niepełności, niejasności,

³ Tamże, s. 101.

⁴ J. Widacki, *Kryminalistyka*, C.H. Beck, Warszawa 1999, s. 160.

⁵ T. Tomaszewski, *Dowód z opinii...*, op. cit., s. 102.

sprzeczności w samej opinii lub między różnymi opiniami w tej samej sprawie - organ procesowy powinien dążyć do jej usunięcia. Jest to - wbrew temu co sugeruje użyte w przytoczonym powyżej unormowaniu sformułowanie „może” - jego obowiązek. Ustawodawca, kierując się celem uzyskania trafnej opinii przewiduje dwie drogi konwalidacji jej wad, wybór pozostawiając organowi procesowemu: ponowne wezwanie tych samych biegłych bądź powołanie innych. Wyliczenie to nie jest zaś wyrazem ustawowego priorytetu, aczkolwiek z prakseologicznego punktu widzenia oraz zgodnie z zasadą ekonomii procesowej najbardziej wskazanym sposobem usunięcia istotnych wad opinii będzie wezwanie ponownie tych samych biegłych. Zasięgnięcie opinii z innego źródła będzie wskazane dopiero wówczas, gdy poprzednie rozwiązanie okazało się nieefektywne.

Podobnie w tej materii ustosunkował się Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 15 lipca 1974 r., stwierdzając, że gdy opinia jest niejasna, zawiera w sobie sprzeczności albo też wykazuje, że nie uwzględnia całości materiału w badanej dziedzinie, należy domagać się przede wszystkim od dopuszczonego już biegłego opinii uzupełniającej lub innego stosownego wyjaśnienia jego opinii, a dopiero wtedy, gdyby to nie doprowadziło do pożądanego rezultatu, podejmować decyzję o powołaniu innego biegłego. Również w wypadku, gdy opinie biegłych są rozbieżne, należy przede wszystkim domagać się, aby w drodze spowodowanej przez sąd konfrontacji biegli ustosunkowali się do opinii przeciwnych, wskazując na ich ewentualne błędy lub braki. Unikać natomiast należałoby odwoływania się do dalszych opinii innych jeszcze biegłych, a tym bardziej zwracania się o opinię specjalistyczną o opiniach dotychczas złożonych.⁶

Jak wynika z powyższego konfrontacja jest jednym ze sposobów konwalidacji wad sprzecznych opinii. Ta szczególna forma przesłuchania⁷ ma umożliwić

⁶ Uchwała Zgromadzenia Ogólnego z dnia 15 lipca 1974 r., Kw. Pr. 2/74, OSNKW 1974, nr 10, poz. 179.

⁷ W doktrynie odnajdujemy definicje konfrontacji, które podkreślają jej szczególny charakter jako metody przesłuchania. Na przykład T. Tomaszewski, definiując konfrontację, określa ją jako „specyficzną formę przesłuchania” (zob. T. Tomaszewski, *Dowód z opinii...*, op. cit., s. 94). E. Gruza, W. Grzeszczyk, M. Kulicki oraz T. Widła używają w odniesieniu do niej określenia „szczególna forma przesłuchania” (zob. E. Gruza, *Ocena wiarygodności zeznań świadków w procesie karnym. Problematyka kryminalistyczna*, Zakamycze, Kraków 2003, s. 302; W. Grzeszczyk, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2005, s. 148–189; M. Kulicki, *Szczególne formy przesłuchania*, „Problemy Praworządności” 1988, nr 7, s. 39; T. Widła, *Konfrontowanie biegłych*, „Problemy Kryminalistyki” 1981, nr 150, s. 185). Z. Czeczot i M. Czubalski podkreślają, iż jest to „jedna z form przesłuchania” (Z. Czeczot, M. Czubalski, *Zarys kryminalistyki*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1972, s. 86–87). Natomiast według K. Ołowskiego jest to jedna z metod przesłuchania (K. Ołowski, *Kryminalistyczne zagadnienia konfrontacji*, „Studia Kryminologiczne, Kryminalistyczne i Penitencjarne” 1973, nr 3, s. 261). Mimo że w doktrynie nie zdołano uzgodnić jednoznacznej terminologii w odniesieniu do konfrontacji, można zauważyć, iż traktuje się ją jako odmianę bądź rodzaj przesłuchania. Ma to oczywiście swoje uzasad-

wyjaśnienie istotnych sprzeczności tkwiących w oświadczeniach dowodowych osób przesłuchiowanych, dotyczących tej samej okoliczności; uzupełniającym celem tej czynności może być dążenie do rozstrzygnięcia wiarygodności konfrontowanych źródeł dowodowych⁸.

Konfrontować można każdą osobę będącą źródłem dowodu, a więc także osoby mające specjalistyczną wiedzę, dopuszczone do udziału w sprawie w celu wydania opinii – czyli biegłych⁹. W praktyce do ich konfrontacji dochodzi, gdy ocenie poddano dwie (lub więcej) opinie, z których każda analizowana oddzielnie w ocenie organu jest jasna, zupełna i logiczna, a mimo to zachodzi rozbieżność między ich istotnymi elementami. Różnice w stanowiskach biegłych mogą wynikać z wielu przyczyn - powodem może być np. dysponowanie różnym materiałem badawczym, stosowanie odmiennych metod badawczych, przeprowadzanie badań w odmiennych warunkach, różny zakres przeprowadzonych badań, czy dostępu do dokumentacji niezbędnej do przeprowadzenia badań w ramach ekspertyzy¹⁰. Jednakże organ procesowy, że względu na niemożność sprecyzowania istoty sprzeczności, nie może przyjąć lub odrzucić jednej ze sprzecznych opinii i uznać

nienie. Przepis artykułu 172 k.p.k. stanowiący, iż osoby przesłuchiwane mogą być konfrontowane w celu wyjaśnienia sprzeczności, który uznać należy za podstawę prawną konfrontacji, umieszczony został w dziale V, zatytułowanym „Dowody”, wśród przepisów rozdziału 19 dotyczących przesłuchania. Niemniej jednak konfrontacja charakteryzuje się cechami odróżniającymi ją od klasycznego modelu przesłuchania. Jej istotą jest przecież bezpośrednie, jednoczesne przesłuchanie dwóch osób wypowiadających się co do tej samej okoliczności w celu wyjaśnienia sprzeczności, wymagające zastosowania swoistych zasad jego realizacji.

⁸ T. Tomaszewski, op. cit., s. 94. Również inni komentatorzy wskazują, iż celem dodatkowym konfrontacji może być dążenie do rozstrzygnięcia wiarygodności konfrontowanych źródeł dowodowych. Na przykład J. Kwieciński wprost stwierdza, iż czynność ta ma na celu swoistą weryfikację i rozstrzygnięcie problemu wiarygodności któregoś ze źródeł dowodowych, w przypadku wyłonienia się między nimi sprzeczności. Tak sformułowany cel, według tego autora, może zostać osiągnięty bez zmiany stanowiska reprezentowanego przez jednego z uczestników czynności – J. Kwieciński, *Konfrontacja – czynność pozorna czy dowodowo skuteczna*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 1997, nr 2, s. 46.

⁹ Zob. K.T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2007, s. 380; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. P. Hofmański, t. I, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2011, s. 931; W. Majewski, *Konfrontacja. Zagadnienia wybrane*, „Problemy Kryminalistyki” 1983, nr 160; W. Majchrowicz, R. Hampelski, *Szczególne formy przesłuchania. Konfrontacja* (cz. I), „Kwartalnik Prawno-Kryminalistyczny” 2010, nr 2, s. 40; J. Widacki, *Kryminalistyka*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2008, s. 100; T. Widła, *Konfrontowanie biegłych*, „Problemy Kryminalistyki” 1981, nr 150, s. 186.

¹⁰ Zob. G. Kopczyński, *Konfrontacja biegłych w polskim procesie karnym*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2008, s. 171–172; M. Kulicki, op. cit., s. 40; T. Tomaszewski, *Uwagi na temat konfrontacji biegłych w procesie karnym*, „Państwo i Prawo” 1986, nr 10, s. 78.

kwestii specjalistycznej za wyjaśnioną. Podkreślić należy jednak, iż jeżeli organ uzna jedną ze sprzecznych opinii za błędną, a drugą za merytorycznie trafną, to może jedną odrzucić i przyjąć tę drugą bez odwoływania się do środków przewidzianych w art. 201 k.p.k.¹¹

Konfrontacji nie należy traktować jako swoistego panaceum na usuwanie wszelkich sprzeczności zawartych w oświadczeniach dowodowych. Zresztą często jej przeprowadzenie nie zapewnia osiągnięcia tego celu. Jednakże nawet takie stanowcze obstawanie przez konfrontowane podmioty przy swoim zdaniu, bądź zaprezentowanej wersji zdarzenia, warunkuje określone korzyści związane z realizacją analizowanej czynności. Ułatwia bowiem organowi, jak wspomniano, rozstrzygnięcie problemu wiarygodności konfrontowanych źródeł dowodowych, co jest przecież możliwe bez zmiany stanowiska zajmowanego przez jednego z konfrontowanych. Zachowanie się przesłuchiwanym podczas konfrontacji, zwłaszcza argumentacja towarzysząca ich wypowiedziom, sposób wystawiania się, mimika, emocjonalność wypowiedzi stanowią istotne elementy ocenne, które poparte ustaleniami wynikającymi z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie mogą stanowić lepszą podstawę do uwiarygodnienia danego źródła dowodowego niż puste przyznanie racji drugiemu konfrontowanemu.

Kontrola i ocena opinii to nie tylko prawo i obowiązek organu. Jako że realizacji wchodzących w jej zakres czynności powinno towarzyszyć przestrzeganie zasady kontrydiktoryjności aktywny udział w tych czynnościach mogą brać również strony procesowe. Konieczność zachowania tej zasady przy przeprowadzaniu dowodu z opinii biegłego, w tym także w postępowaniu przygotowawczym, podkreślił również SN w wyroku z 12 lutego 1974 r.¹² Natomiast Sąd Apelacyjny w Katowicach w postanowieniu z 19 listopada 2003 r., stwierdził, iż kontrydiktoryjność czynności związanych z przeprowadzeniem dowodu z opinii biegłego polega na wypowiedzaniu się na temat opinii, składaniu wniosków o jej uzupełnienie lub wniosków o powołanie innych biegłych, gdy opinia jest niepełna lub niejasna, a także zgłaszaniu zastrzeżeń co do kwalifikacji biegłych lub ich bezstronności¹³.

¹¹ Stanowisko to podzielił Sąd Najwyższy, podkreślając, że zaistnienie sprzeczności między opiniami nie zawsze uzasadnia wezwanie biegłych, którzy wydali te opinie. Może to być niepotrzebne, gdy jedna z opinii zostanie zdyskwalifikowana w sposób niebudzący zastrzeżenia. Sprzeczność pomiędzy opiniami biegłych może uzasadniać konieczność ponownego wezwania tych samych lub nowych biegłych tylko, gdy owe sprzeczności uniemożliwiają sądowi orzekającemu zajęcie stanowiska w kwestiach będących przedmiotem opinii i mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy – zob. postanowienie SN z 3 kwietnia 2006 r., III KK 294/05, Lex nr 182990; zob. także wyroki SN: z 29 grudnia 1977 r., Rw 418/77, OSNKW 1978, nr 2–3, poz. 31, Lex nr 19365; z 4 czerwca 2001 r., V KKN 742/98, Lex nr 52019 oraz z 12 kwietnia 2000 r., V KKN 123/98, Lex nr 50987.

¹² Wyrok SN z dnia 12 lutego 1974 r., III KR 348/73, OSNPG 1974, nr 7, poz. 86.

¹³ Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 19 listopada 2003 r., II AKz 947/03, KZS 2004, nr 2, poz. 57.

Najważniejszym celem postępowania karnego jest wykrycie sprawcy i pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej tak, żeby osoba niewinna nie poniosła tej odpowiedzialności, a podstawą wszelkich rozstrzygnięć były ustalenia faktyczne odpowiadające prawdzie. Jednym z instrumentów, których wykorzystanie umożliwia realizację tych zadań jest niewątpliwie prawidłowo przeprowadzona konfrontacja, będąca sposobem na uzupełnienie i weryfikację nieścisłości wykrytych w uzyskanym materiale dowodowym. W konsekwencji istotne jest nie tylko prawidłowe zrealizowanie tej czynności, a więc w sposób uwzględniający unormowania ustawy karno-procesowej oraz zalecenia formułowane przez naukę kryminalistyki, ale także przeprowadzenie jej we właściwym czasie. Z racji bowiem tego, iż konfrontacja może być przeprowadzona zarówno w postępowaniu przygotowawczym, jak i sądowym, istotny wydaje się wybór fazy postępowania, w której czynność ta zostanie przeprowadzona. Nie bez znaczenia jest także usytuowanie konfrontacji względem innych czynności dowodowych realizowanych przez organ procesowy w ramach danej fazy postępowania.

W praktyce karno-procesowej konfrontacja w postępowaniu przygotowawczym z reguły znajduje zastosowanie w celu wyjaśnienia sprzeczności występujących w oświadczeniach dowodowych podejrzanych, czy świadków. Natomiast w sytuacji wystąpienia sprzeczności pomiędzy wydanymi w tej samej sprawie opiniami konfrontację ich autorów najczęściej przeprowadza się w postępowaniu sądowym. A przecież, jak wspomniano, dowód z opinii biegłego może być przeprowadzony w postępowaniu przygotowawczym. Określone ograniczenia co do możliwości wykorzystania biegłych występują wyłącznie w ramach dochodzenia w niezbędnym zakresie, tj. czynności, które mogą być dokonywane wówczas, gdy zachodzi potrzeba niezwłocznego zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa przed ich utratą, zniekształceniem lub zniszczeniem, a nie dokonano jeszcze formalnego wszczęcia śledztwa lub dochodzenia (art. 308 k.p.k.). W tego rodzaju ograniczonym postępowaniu, wolno przeprowadzić dowód z opinii biegłych, jeżeli dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa przed ich utratą, zniekształceniem lub zniszczeniem jest to konieczne.

Nie jest wprawdzie dopuszczalne przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego w postępowaniu sprawdzającym (art. 307 k.p.k.), które ma na celu zbadanie dopuszczalności wszczęcia śledztwa lub dochodzenia, ale tego rodzaju czynności nie stanowią elementu postępowania przygotowawczego. Przemawia za tym chociażby brzmienie art. 326 § 1 k.p.k., który wyraźnie odróżnia postępowanie przygotowawcze i postępowanie sprawdzające. Czynności realizowane w ramach postępowania sprawdzającego mają w zasadzie charakter nieprocesowy. Wyjątkowo ustawa zezwala na sporządzenie protokołu ustnego zawiadomienia o przestępstwie i protokołu przyjęcia wniosku o ściganie oraz na przesłuchanie w charakterze świadka osoby zawiadamiającej dla uzupełnienia danych zawartych w zawiadomieniu o przestępstwie. Oprócz tych czynności ustawodawca nie zezwala na inne czynności wymagające spisania protokołu i wyraźnie zakazuje przeprowadzenia dowodu z opinii.

Wobec braku zasadniczych ograniczeń w zakresie przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego w postępowaniu przygotowawczym postulować należy dążenie organu do konwalidacji wad opinii na tym etapie postępowania. Zwłaszcza, że jak trafnie podkreśla T. Tomaszewski odpowiednie wykorzystywanie dowodu z opinii biegłego jest składnikiem prawidłowo zastosowanej taktyki śledczej. Dzięki m.in. wcześniejszemu przesłuchaniu biegłego specjalistyczna opinia będzie miała pełny walor już w stadium postępowania przygotowawczego. Więcej, organ prowadzący to postępowanie nie może przerzucać całego ciężaru wyjaśnienia fachowych okoliczności na postępowanie przed sądem. Jednocześnie T. Tomaszewski podkreśla, że obok względów merytorycznych, to jest treści informacji uzyskanej od biegłego w czasie przesłuchania, na której organ śledczy buduje wersje i w efekcie opiera akt oskarżenia lub postanowienie o umorzeniu postępowania, należy mieć na względzie względy proceduralne¹⁴. Organ prowadzący postępowanie przygotowawcze przesłuchując biegłego styka się bezpośrednio zarówno ze źródłem dowodowym, jak i środkiem dowodowym pochodzącym z tego źródła. Według T. Tomaszewskiego także i ten czynnik wpływa w pewnym zakresie na ocenę treści opinii i oddziałuje na decyzję podejmowaną później przez prokuratora¹⁵.

Pogląd ten niewątpliwie należy podzielić. Celem postępowania przygotowawczego, w obecnym stanie prawnym, jest przygotowanie sprawy zarówno dla oskarżyciela, jak i dla sądu. Powzięcie przez organ procesowy decyzji odnośnie do sposobu zakończenia postępowania przygotowawczego i przygotowanie skargi stwarza konieczność zbadania okoliczności sprawy, dokonania wielu czynności zmuszających do ustalenia licznych nieraz faktów, związanych z popełnieniem przestępstwa, wykrycia i ujęcia sprawcy, zebrania materiału dowodowego, uzasadniającego oskarżenie oraz utrwalenia dowodów dla sądu¹⁶. Nie ulega wadliwosti, iż dowód z opinii biegłego ma zasadnicze znaczenie z punktu widzenia realizacji powyższych celów. Dlatego też opowiedzieć się należy za wszechstronną kontrolą opinii na tym etapie postępowania, a w konsekwencji za wyjaśnieniem jej wad, również przez skonfrontowanie biegłych opiniujących rozbieżnie co do tych samych okoliczności sprawy. Takie działanie należy uznać za obowiązek organu. Zresztą w literaturze odnajdujemy pogląd, że jeżeli w postępowaniu sądowym organ procesowy uznaje opinie złożoną we wcześniejszej fazie procesu za wadliwą to jest to wyraźny błąd postępowania przygotowawczego i uchybienie w działaniu organów ścigania¹⁷.

Nawiązując natomiast do kwestii usytuowania konfrontacji biegłych względem innych czynności dowodowych postępowania przygotowawczego podkreślić

¹⁴ T. Tomaszewski, *Przesłuchanie biegłego w postępowaniu karnym*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1988, s. 62.

¹⁵ Tamże, s. 62.

¹⁶ T. Grzegorzczak, J. Tylman, *Polskie postępowanie karne*, Lexis Nexis Polska, Warszawa 2009, s. 581.

¹⁷ T. Tomaszewski, *Przesłuchanie...*, op. cit., s. 62.

należy, iż ustawa karnoprocesowa nie daje wskazówek pozwalających na rozstrzygnięcie tego problemu. Nie ulega wątpliwości, iż podjęcie decyzji o przeprowadzeniu konfrontacji oraz określenie momentu jej realizacji względem innych czynności postępowania powinno być dokładnie przemyślane, a sama czynność starannie zaplanowana. Określając moment realizacji konfrontacji prowadzący postępowanie organ procesowy powinien opierać się na okolicznościach sprawy, uwzględniając wskazania prakseologii i dyrektywy wypracowane przez naukę kryminalistyki. Wydaje się, że konfrontacja powinna być przeprowadzona, gdy organ dysponuje obszernym materiałem, gdyż dzięki temu może ocenić sprzeczne opinie w kontekście informacji płynących z innych źródeł dowodowych, co pozwala dokonać oceny przeprowadzonych dowodów, a więc także i sprzecznych opinii, w ich wzajemnym powiązaniu, we wzajemnym całości kształcie.

Wybierając termin przeprowadzenia konfrontacji należy mieć na uwadze też fakt, że realizacja konfrontacji dostarczyć może organowi istotnych informacji. Mogą one wpłynąć na sposób prowadzenia postępowania, przesądzić o kierunku dalszych działań podejmowanych przez organ procesowy prowadzący postępowanie, w szczególności o dokonaniu kolejnych czynności postępowania, czy też podjęciu decyzji o umorzeniu postępowania, bądź wniesieniu do sądu aktu oskarżenia.

Jak wspomniano powyżej, realizacji czynności wchodzących w zakres kontroli i oceny opinii powinno towarzyszyć przestrzeganie zasady kontrydiktoryjności, a co za tym idzie aktywny udział w tych czynnościach mogą brać również strony procesowe. Uwaga ta dotyczy również postępowania przygotowawczego, aczkolwiek podkreślić należy, iż obowiązujący model postępowania przygotowawczego zakłada ograniczenie kontrydiktoryjności na tym etapie postępowania. Przyznaje wprawdzie stronom i ich przedstawicielom określone uprawnienia umożliwiające im toczenie sporu procesowego, a w szczególności pozwalające na weryfikację dowodu z opinii biegłego, niemniej wydaje się, iż nie sprzyja pełnemu wykorzystaniu walorów dowodowych konfrontacji.

Postępowanie przygotowawcze jest bowiem w głównej mierze śledcze. Poza pewnymi wyjątkami wszczyna je i prowadzi organ ścigania, niezależnie od czyjejkolwiek stanowiska i woli. Zakres jego kompetencji obejmuje m.in. podjęcie decyzji o przeprowadzeniu określonych czynności dowodowych, w oparciu o kryterium celowości i prawnej dopuszczalności ich przeprowadzenia. On także decyduje o ewentualnej odmowie dokonania czynności dowodowych wnioskowanych przez strony postępowania, kierując się przede wszystkim wymogami art. 170 k.p.k. Czynności tego stadium dokonywane są w sposób niejawnym, także wobec stron, z reguły niebiorących w nich udziału¹⁸.

Ta faza postępowania zmierza do wyjaśnienia okoliczności sprawy i zabezpieczenia w możliwie szerokim zakresie materiału dowodowego, a w konsekwen-

¹⁸ T. Grzegorzczak, J. Tylman, op. cit., s. 116.

cji jej funkcją jest przygotowanie sprawy dla oskarżyciela i dla sądu. Kompleto-
wanie materiału dowodowego odbywa się w drodze jego ujawniania oraz zabez-
pieczania kryminalistycznego i procesowego, a nie debaty. Z drugiej jednak stro-
ny problem aktywności stron procesowych nabiera szczególnego znaczenia, kiedy
postępowanie przygotowawcze nie służy jedynie oskarżycielowi, by stworzyć
podstawę skargi oskarżycielskiej, ale także sądowi, przez utrwalenie dowodów
w formie procesowej, dla późniejszego ich odtworzenia w stadium rozprawy.
W takim układzie procesowym pojawia się istotny problem gwarancji dla osoby,
której postępowanie dotyczy, czy szerzej ujmując: problem gwarancji prawidło-
wego, rzetelnego i obiektywnego zebrania i utrwalenia dowodów, które będą mo-
gły stanowić podstawę wyroku. Niewątpliwie taką gwarancję stanowi kontradyk-
toryjność. Aktywny udział stron procesowych w czynnościach dowodowych,
przez zadawanie pytań, składanie oświadczeń i wniosków, należyce zabezpiecza
weryfikację dowodów z punktu widzenia różnych interesów procesowych. Należy
przy tym pamiętać, że często w grę wchodzić mogą dowody, których przeprowa-
dzenie na rozprawie sądowej nie będzie już możliwe lub będzie możliwe, ale
niecelowe - tzw. czynności niepowtarzalne, do których w doktrynie zalicza się
konfrontację¹⁹.

W postępowaniu przygotowawczym ustawodawca wprowadza więc określo-
ne ustępstwa o charakterze kontradykcyjnym. Ustawa karnoprocesowa bowiem
realizuje postulat kontradykcyjności tego rodzaju postępowania przez przyzna-
nie stronom i ich przedstawicielom uprawnień umożliwiającym im toczenie sporu
procesowego, wśród których, oprócz wspomnianego prawa do udziału w czynno-
ściach niepowtarzalnych, wskazać należy m.in.:

- prawo składania przez strony postępowania oraz ich przedstawicieli
wniosków o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia (art. 315 § 1
k.p.k., 325a § 2 k.p.k.),
- prawo wzięcia udziału w czynności śledczej lub dochodzącej, o której
dokonanie strona wnosiła, jeśli tego żąda (art. 315 § 2 k.p.k., 321 § 5
k.p.k., 325 a § 2 k.p.k.),
- prawo stron oraz ich przedstawicieli żądania dopuszczenia do udziału
w innych czynnościach śledztwa lub dochodzenia (art. 317 k.p.k., art. 325
a § 2 k.p.k.),
- prawo do otrzymania postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii bie-
głego, zapoznania się z opinią, jeżeli została złożona na piśmie oraz do
wzięcia udziału w przesłuchaniu biegłego (art. 318 k.p.k.).

Uprawnienie stron do inicjowania czynności postępowania przygotowaw-
czego jest jednym z najważniejszych przejawów realizacji zasady kontradykcyj-
ności na tym etapie procesu karnego. Wynika ono z przepisu art. 315 § 1 k.p.k.,
który stwarza stronom i ich przedstawicielom prawo do składania wniosków

¹⁹ B.T. Bieńkowska, *Aktywność stron w postępowaniu przygotowawczym w nowym kodek-
sie postępowania karnego*, „Prokuratura i Prawo” 1998, nr 3, s. 8.

o dokonanie czynności śledztwa (na podstawie art. 325 a k.p.k. mogą oni także inicjować czynności postępowania w dochodzeniu), niezależnie od faktu, że zasada oficjalności, wyrażona w art. 9 § 1 k.p.k., nakazuje organom procesowym podejmowanie czynności z urzędu. Realizacja tego uprawnienia nie tylko sprawia, iż strony procesowe nie są skazane jedynie na rolę biernych obserwatorów działań organów, ale nadto zapobiega gromadzeniu dowodów zmierzających jedynie do uprawdopodobnienia wersji przyjętej przez organ procesowy prowadzący postępowanie, warunkuje często przeprowadzanie nowych dowodów, czy też umożliwia weryfikację tych, które już przeprowadzono oraz zabezpiecza przed jednostronną oceną materiału dowodowego i sprzyja realizacji zasady obiektywizmu²⁰. Uwaga ta ma oczywiście swoje uzasadnienie w sytuacji, gdy wniosek dotyczy przeprowadzenia konfrontacji biegłych, która przecież ma istotne znaczenie z punktu widzenia oceny składanych opinii - jako oceny ich wiarygodności, a co za tym idzie jest istotnym instrumentem, który można wykorzystać w procesie ustalania prawdy materialnej.

Stronie, która złożyła wniosek oraz jej obrońcy lub pełnomocnikowi nie można odmówić wzięcia udziału w czynności, jeżeli tego zażądata. Niemniej podejrzanego pozbawionego wolności nie sprowadza się, gdy spowodowałoby to poważne trudności (art. 315 § 2 w zw. z art. 318 zdanie drugie k.p.k.). W tym miejscu warto zauważyć, że udział stron w czynnościach postępowania przygotowawczego nie ma charakteru jednolitego. Obejmuje on bowiem, jak podkreślają komentatorzy, zarówno aktywne uczestnictwo w czynnościach (udział *sensu stricto*), jak i bierne uczestniczenie (udział *sensu largo*). Aktywny udział wyraża się w możliwości zadawania pytań osobowemu źródłom dowodowym, zapoznawaniu się z treścią wypowiedzi składanych przez uczestników czynności, składania wniosków i oświadczeń odnośnie do treści i przebiegu czynności, a także żądaniu uzupełnienia protokołu czynności²¹. Przez bierne uczestnictwo natomiast należy rozumieć wyłącznie taki udział w czynności, który sprowadza się do pasywnej obecności, bez ingerowania w jej przebieg²².

Ustawodawca zagwarantował także stronom, ich przedstawicielom ustawowym oraz ustanowionym obrońcom i pełnomocnikom udział w tzw. czynnościach niepowtarzalnych. Pod tym pojęciem należy rozumieć takie czynności, których powtórzenie na rozprawie w ogóle nie będzie możliwe albo których przeprowadzenie ponowne, wprawdzie możliwe, byłoby jednak niecelowe²³. Do drugiej

²⁰ A. Trzczińska, *Inicjatywa dowodowa podejrzanego w trakcie postępowania przygotowawczego*, w: S. Stachowiak (red.), *Współczesny polski proces karny. Księga ofiarowana prof. Tadeuszowi Nowakowi*, Printer, Poznań 2002, s. 258.

²¹ T. Taras, *Krok naprzód w kierunku kontradiktoryjności postępowania przygotowawczego w projekcie k.p.k.*, „Palestra” 1969, nr 3, s. 8.

²² K. Dudka, *op. cit.*, s. 118.

²³ Szczegółowego wyliczenia czynności niepowtarzalnych dokonują np. T. Grzegorzczuk oraz J. Grajewski. T. Grzegorzczuk do tego rodzaju czynności zalicza: sekcję zwłok, ekshumację i oględziny ciała, oględziny miejsca zdarzenia i eksperyment, utrwalające ślady

grupy czynności niepowtarzalnych należy zaliczyć, jak powyżej wspomniano, konfrontację, która jak trafnie zauważa K. Dudka, wprawdzie może zostać powtórzona, ale ze względu na jej specyfikę, a przede wszystkim na zmiany w psychice uczestników, jakie dokonują się w trakcie dokonywania czynności, powtórne jej przeprowadzenie może być niecelowe, bowiem osoby konfrontowane, w dalszym ciągu dokonują swoich spostrzeżeń przez pryzmat wcześniejszych doświadczeń, co wypacza obraz rzeczywistości²⁴. Z punktu widzenia interesu prawnego stron postępowania, uprawnienie do udziału w czynnościach niepowtarzalnych jest niewątpliwie istotne, gdyż stanowi formę zapewnienia im kontroli nad sposobem przeprowadzenia czynności dowodowych, które bez powtórzenia na rozprawie mogą stanowić podstawę wyrokowania²⁵. Jednakże w odniesieniu do czynności niepowtarzalnych ustawodawca przyjął rozwiązanie, iż można odstąpić od dopuszczenia stron i ich przedstawicieli od udziału w tego rodzaju czynnościach, gdy zachodzi niebezpieczeństwo utraty lub zniekształcenia dowodu w razie zwłoki (art. 316 § 1 k.p.k.). Jednocześnie dopuścił możliwość nie sprowadzenia podejrzanego pozbawionego wolności, gdy zwłoka grozi utratą lub zniekształceniem dowodu (art. 316 § 2 k.p.k.).

Niezależnie od udziału stron postępowania przygotowawczego i ich przedstawicieli w czynnościach realizowanych na ich wnioski (art. 315 k.p.k.) oraz w czynnościach niepowtarzalnych (316 k.p.k.) mogą być oni dopuszczeni do udziału w innych czynnościach śledztwa lub dochodzenia - takich, o których przeprowadzenie wnioskowała strona przeciwna, obrońca, pełnomocnik lub które są dokonywane przez organ prowadzący postępowanie z urzędu. Normujący to

o charakterze zanikowym, przeszukanie pomieszczeń, osób i rzeczy, okazanie, konfrontację, pobranie krwi i wydzielin organizmu, przesłuchanie świadka *in articulo mortis* - T. Grzegorzcyk, *Kodeks postępowania...*, op. cit., s. 773-774.

Natomiast według J. Grajewskiego katalog czynności niepowtarzalnych obejmuje:

- oględziny miejsca, osoby lub rzeczy (art. 207 § 1 k.p.k.),
- oględziny i otwarcie zwłok (art. 209 § 1 k.p.k.),
- ekshumację (art. 210 § 1 k.p.k.),
- eksperyment procesowy (art. 211 k.p.k.),
- przeszukanie pomieszczeń i innych miejsc lub osoby, jej odzieży i podręcznych przedmiotów (art. 219 k.p.k.),
- pobranie krwi i wydzielin organizmu,
- okazanie rzeczy lub osoby,
- konfrontację,
- pobranie krwi i wydzielin organizmu,
- przesłuchanie osoby *in articulo mortis* (w obliczu śmierci) lub cierpiącej na chorobę mogącą wywołać patologiczne zmiany w psychice, czy też wyjeżdżającej na stałe lub na dłuższy pobyt za granicę - J. Grajewski, *Przebieg procesu karnego*, C.H. Beck, Warszawa 2004, s. 59-60.

²⁴ K. Dudka, op. cit., s. 119.

²⁵ A. Taracha, *Czynności niepowtarzalne w polskim procesie karnym*, niepublikowana praca doktorska, Lublin 1983, s. 74, cyt. za: K. Dudka, op. cit., s. 120.

uprawnienie przepis art. 317 § 1 k.p.k. daje bowiem stronom oraz ustanowionym przedstawicielom możliwość wzięcia udziału w tych czynnościach, jednakże tylko na wyraźne ich żądanie. Dopuszczenie do udziału w nich nie następuje *ipso iure* i nie jest dla prowadzącego postępowanie obowiązkowe. W szczególnie uzasadnionym wypadku bowiem prokurator może postanowieniem odmówić dopuszczenia do udziału w czynności ze względu na ważny interes śledztwa albo odmówić sprowadzenia oskarżonego pozbawionego wolności, gdy spowodowałoby to poważne trudności (317 § 2 k.p.k.).

Z punktu widzenia realizacji uprawnień stron w zakresie kontroli i oceny dowodu z opinii biegłego w postępowaniu przygotowawczym istotne jest unormowanie zawarte w przepisie art. 318 k.p.k. Zgodnie z tym przepisem, w razie dopuszczenia dowodu z opinii biegłego organ procesowy jest zobowiązany do:

- Dręczenia postanowienia o dopuszczeniu dowodu.

Kontrola i ocena opinii to, jak wspomniano, nie tylko prawo i obowiązek organu. Jako że realizacji wchodzących w jej zakres czynności powinno towarzyszyć przestrzeganie zasady kontrydiktoryjności aktywny udział w tych czynnościach mogą brać również strony procesowe. Aktywność stron niekiedy wystąpi już na etapie dopuszczenia dowodu z opinii biegłego - jego inicjowanie może być związane ze złożeniem przez stronę wniosku o powołanie biegłego, natomiast w sytuacji, gdy organ procesowy dopuści ów dowód, strona zyskuje prawo i faktyczną możliwość składania wniosków o zmianę treści postanowienia o jego dopuszczeniu - nie tylko w kwestii wyłączenia biegłego i zastąpienia go innym, ale także co do liczby biegłych, terminu wykonania ekspertyzy, a nadto co do uzupełnienia postanowienia przez sformułowanie dodatkowych pytań;

- Dopuszczenia do udziału w czynności przesłuchania biegłych oraz ich ewentualnej konfrontacji.

Przesłuchanie wykonawcy ekspertyzy, czy też konfrontacja biegłych stwarza możliwość wyjaśnienia czy uściślenia sprzecznych, niejasnych, niezrozumiałych dla organu procesowego i (lub) stron części zeznania (opinii pisemnej) oraz zadawania uzupełniających czy kontrolnych pytań.²⁶ Natomiast od taktyki przyjętej przez strony, czy też ich przedstawicieli, zależy czy przyjmą oni postawę aktywną, zadając pytania, składając wnioski odnośnie do treści i przebiegu czynności itd., czy też ich uczestnictwo w czynności ograniczy się do pasywnej obecności. Ostatnia ze wskazanych sytuacji niestety wcale nie należy do rzadkości. Brak reakcji stron i innych uczestników, w szczególności nie formułowania pytań do biegłego, wynikający z różnorodnych czynników: przesadnej wiary pokładanej w opiniach, nie zawsze wystarczającej wiedzy, pozwalającej na dyskusowanie z biegłym, powoduje, iż rezygnuje się w ten sposób z istotnych argumentów, które mogłyby być wykorzystane przy ustaleniu prawdy materialnej lub w obronie oskarżonego²⁷;

²⁶ T. Tomaszewski, *Ogólne czynniki wpływające na taktykę przesłuchania biegłego*, „Państwo i Prawo” 1981, nr 7, s. 115.

²⁷ P. Girdwoyń, op. cit., s. 211.

- Umożliwienia zapoznania się ze złożoną opinią, jeśli została ona złożona na piśmie. Najczęściej strony przysługujące im uprawnienie do kontroli opinii realizują dopiero z chwilą zakończenia badań i złożenia opinii, wskazując na wady zarówno czynności badawczych, jak i samej opinii, zgłaszając zarzuty i ewentualnie związane z nimi wnioski dowodowe. W zarzutach strony podnosić mogą dotknięcie opinii wadami wymienionymi w art. 201 k.p.k., których źródłem może być np. nieuwzględnienie mającego znaczenie dla opracowania opinii materiału badawczego, pominięcie jednej z możliwych wersji badanego zdarzenia, nielogiczność wniosków oraz brak ich oparcia w przeprowadzonych przez biegłego badaniach. W konsekwencji strony, dążąc do konwalidacji tych wad, składać będą wnioski o uzupełnienie opinii czy też wezwanie tych samych biegłych lub powołanie innych celem ponownego zbadania tej samej co poprzednio kwestii, a więc wydania opinii ponownej lub nowej. Strony mogą także podnosić zarzuty wydania opinii przez biegłego podlegającego wyłączeniu czy dotyczące zastosowanych przez biegłego metod badawczych. Strony mogą także złożyć wniosek o konfrontację biegłych.

Wykonanie czynności określonych w art. 318 k.p.k., jak trafnie podkreśla się w doktrynie, odgrywa istotną rolę z uwagi na znaczenie, jakie z reguły opinia biegłych ma dla ustalenia stanu faktycznego w postępowaniu przygotowawczym, a w związku z tym także dla realizacji obrony. Od wykonania obowiązków ciążących na organie z mocy komentowanego przepisu organ procesowy nie może odstąpić w stosunku do obrońców i pełnomocników oraz stron, jeżeli pozostają na wolności. W tym zakresie uprawnienie stron i ich przedstawicieli ma charakter bezwzględny. Jedyne odstępstwo przewidziano dla podejrzanego pozbawionego wolności. Jego sprowadzenia na miejsce czynności można zaniechać, jeżeli spowodowałyby to poważne trudności²⁸.

Reasumując, niewątpliwie ustawa karno-procesowa stwarza stronom postępowania przygotowawczego instrumenty w zakresie kontroli i oceny opinii, które wydają się w sposób dostateczny zabezpieczać ich interesy na tym etapie postępowania, aczkolwiek określone zastrzeżenia można mieć w odniesieniu do podejrzanego pozbawionego wolności. Ustawa bowiem dopuszcza możliwość jego niesprowadzenia do udziału w czynności, gdy spowodowałyby to poważne trudności (art. 318 zd. 2 k.p.k.; art. 315 § 2 zd. 2 k.p.k. w zw. z art. 318 zd. 2 k.p.k.; art. 317 § 2 zd. 2 k.p.k. w zw. z art. 318 zd. 2 k.p.k.), czy też w sytuacji, gdy zwłoka w przeprowadzeniu czynności grozi utratą lub zniekształceniem dowodu (art. 316 § 2 k.p.k.). Nie ulega jednakże wątpliwości, iż od stron i ich przedstawicieli zależy w jakim zakresie przysługujące im uprawnienia wykorzystają. W literaturze postuluje się by korzystały z nich w jak najszerszym zakresie, co może przyczynić się do wykluczenia wad w złożonych przez biegłych opiniach

²⁸ P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz do artykułów 297–467*, red. P. Hofmański, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2011, s. 144–145.

już na tym etapie postępowania²⁹. Jednocześnie podkreśla się, iż z drugiej strony, szczególnie od podejrzanego, nie należy wymagać aktywności dowodowej, ponieważ zasada domniemania niewinności gwarantuje mu status strony biernej, od której nie wolno wymagać aktywności dowodowej³⁰. To na oskarżycielu ciąży obowiązek udowodnienia mu winy.

Reasumując:

Konfrontacja biegłych, jako metoda wyjaśnienia sprzeczności w złożonych przez biegłych opiniach, może zostać zrealizowana zarówno w postępowaniu przygotowawczym, jak i sądowym. Umieszczenie przeprowadzenia tej czynności w przygotowawczej fazie postępowania ma niewątpliwie swoje uzasadnienie. Organ procesowy wykonując ustawowy obowiązek kontroli opinii, podejmując decyzję o przeprowadzeniu konfrontacji w postępowaniu przygotowawczym sprawia, że opinia będzie miała pełny walor dowodowy już w tym stadium postępowania. Ma to istotne znaczenie. Po pierwsze odpowiednie wykorzystywanie dowodu z opinii biegłego jest istotnym elementem prawidłowo zrealizowanej taktyki śledczej. Wyjaśnienie - w drodze konfrontacji, sprzeczności, które wystąpiły pomiędzy różnymi opiniami w tej samej sprawie, pozwala uzyskać istotne informacje, które mogą warunkować dalsze czynności postępowania, np. związane ze zleceniem innych specjalistycznych ekspertyz, przedstawieniem zarzutów podejrzanemu, czy o sposobie zakończenia postępowania przygotowawczego. Nadto, nie należy zapominać, iż w obowiązującym modelu funkcją postępowania przygotowawczego jest przygotowanie sprawy nie tylko dla oskarżyciela, ale i dla sądu. Wydaje się więc, iż organ nie może przerzucać całego ciężaru wyjaśnienia fachowych okoliczności na postępowanie przed sądem.

Skoro postępowanie przygotowawcze nie służy jedynie oskarżycielowi, by stworzyć podstawę skargi oskarżycielskiej, ale także sądowi, przez utrwalenie dowodów w formie procesowej, dla późniejszego ich odtworzenia w stadium rozprawy, istotnym problemem jest problem gwarancji prawidłowego, rzetelnego i obiektywnego zebrania i utrwalenia dowodów, które będą mogły stanowić podstawę wyroku. Niewątpliwie taką gwarancję stanowi kontrydiktoryjność. Jest to istotne zwłaszcza jeżeli chodzi o dowód z opinii biegłego. Wiedza oceniającego w zakresie wiadomości specjalnych nie jest jedynym czynnikiem warunkującym rzetelną i krytyczną ocenę opinii. S. Waltoś trafnie uzależnia ją bowiem m.in. od kontrydiktoryjności procesu, dzięki któremu przeciwstawne strony, dobrze przygotowane, są w stanie wydobyć na jaw niedostatki opinii biegłego.³¹

²⁹ G. Kopczyński, op. cit., s. 150.

³⁰ P. Kruszyński, *Zasada domniemania niewinności w polskim procesie karnym*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1983, s. 190–194.

³¹ S. Waltoś, *Proces karny. Zarys systemu*, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2003, s. 254.

Specyfika postępowania przygotowawczego, gdzie zasada kontrydiktoryjności występuje tylko w formie ograniczonej, zapewne nie sprzyja pełnemu wykorzystaniu walorów dowodowych tej czynności procesowej³². Niemniej ustawa karnoprosowa realizuje postulat kontrydiktoryjności tego etapu postępowania przez przyznanie stronom i ich przedstawicielom określonych uprawnień umożliwiającym im toczenie sporu procesowego. Wydaje się, iż te uprawnienia są wystarczające by należycie zabezpieczyć weryfikację dowodu z opinii biegłego na tym etapie postępowania, z punktu widzenia ich interesów procesowych. Aczkolwiek nie sposób nie zauważyć, iż ustawa karno-procesowa zawiera unormowania mogące prowadzić zwłaszcza do ograniczenia udziału podejrzanego w konfrontacji.

Mimo, iż ustawa karnoprosowa przyznaje stronom postępowania przygotowawczego określone uprawnienia, związane z udziałem w czynnościach w nim realizowanych, to od stron i ich przedstawicieli zależy w jakim zakresie te uprawnienia wykorzystają. Postulować należy by zakres ten był możliwie szeroki, gdyż ich aktywność może przyczynić się do wykluczenia wad w złożonych przez biegłych opiniach już na etapie postępowania przygotowawczego.

Słowa kluczowe:

konfrontacja, konfrontacja biegłych, przesłuchanie biegłego, sprzeczność opinii, postępowanie przygotowawcze, wiedza specjalna, ocena opinii, opinia biegłego, wady opinii.

Streszczenie:

Konfrontacja biegłych, jako metoda wyjaśnienia sprzeczności w złożonych przez biegłych opiniach, może zostać zrealizowana zarówno w postępowaniu przygotowawczym, jak i sądowym. Autorka porusza w artykule kwestie związane z korzystaniem z wiedzy specjalnej biegłych w postępowaniach toczących się zarówno w postępowaniu przygotowawczym, jak i w sprawach toczących się przed sądami.

Summary:

The confrontation of expert witnesses as a method of clarifying contradictions in expert opinions can be implemented both during preparatory and court proceedings. The Author of the article raises issues related to the use of special expert knowledge during court proceedings.

³² G. Kopczyński, op. cit., s. 151.